

KJAK

Aldursmarkið 18-67 ár, BPA og fleksiblari stuðulsskipan

Javni á fundi við landsstýriskvinnuna í almannamálum:

Javni

Í kjalarvørrinum av neyðar-rópinum í Sosialinu m tann 13. des. 2013 um Malenu Arn-holdsóttir og son hennara Ólav M. Eliassen var Javni í seinastu viku á fundi við landsstýriskvinnuna í al-mannamálum.

Umframt Malenu og Ólav, eru fleiri í líknandi stöðu, sum liða undir, at vælferð-arsamfelagið Føroyar ikki livir upp til ST-sáttmálan, at geva fólki virðilig kor og valmøguleika, tá tað kemur til bústað og tænastru. T.d. kenna vit fólk við fjølbreki og seinheilaskaða, har tæna-astan als ikki tilletur, at tey og avvarðandi fáa livað eitt vanligt lív.

Tað vísir seg, at um eitt bústaðatilboð ikki hóskar einum persóni, sum er yvir 18 ár, so heldur stuðul til um-sorgan uppat.

Hvat er trupulleikin?

Yvirorðnaði trupulleikin er

aldursmarkið 18 - 67 ár. Tá ein persónur fer frá barna-økinum yvir í vaksnamanna-økið heldur skyldan hjá tí almenna yvir fyri familjuni uppat. Harumframt gera sið-venjur í Almanna-verkinum seg eisini galdandi t.d. við-víkjandi stuðulsskipanini.

Um onki bústaðatilboð er, sum hóskar til viðkomandi, verður hann noyddur at búgva í barndómsheiminum. Umframt pensjón, fær við-komandi kanska tilboð á vardum verkstaði og nakrar fáar stuðulstímar. Søgjan um stöðuna hjá Malenu og Ólavi er eitt gott dømi um, hvussu galið tað kann ganga. Heilsu-stöðan hjá Ólavi ger, at hann tíðum noyðist at vera heima frá arbeiðnum á varda verk-staðnum. Tá hevur hann tørv á at hava kompetentan per-són hjá sær.

Av tí, at heilsustöðan hjá honum er av slíkum slag, at tað ikki ber til at leggja til rættis frammanundan, nær tørvur verður á hesum um-

sorganarpersóni, so hevur Almanna-verkið ikki megnað at sett stuðulsskipan inn, sum kundi gera tað móguligt, at Malena bleiv meira stöðug arbeiðskraft. Malena hevur ikki kunnað havt lønt arbeiði á sínum arbeiðsplássi í meira enn fyra ár. Tey bæði hava tí verið noydd til at liva av hansara pensjón og røktarviðbót. Tað sigur seg sjálvt, at ein almanna-veiting, sum er ætlað einum fyri-tíðarpensjonisti ikki røkkur til tvey at liva fyri.

Frá fyrsta degi, fyri meira enn fyra árum síðani, hevur Malena søkt um at fáa okkurt endurgjald. Tosað hevur verið við øll starvsfólka- og leiðsluløg, heilt frá gólvnum og til landsstýrismannin í al-mannamálum og tosið hevur snúð seg um allar hugsandi loysnir. Men NEI. Har er onki at heinta!

- Kunngerðin um ansingar-løn, verður bara veitt til avvarðandi at persónum undir 18 ella yvir 67 ár.

- Endurgjald fyri mista ar-beiðsinntøku er ætlað for-eldum at børnum undir 18 ár.
- At gerast stuðul hjá sínum egnu? Stuðulsskipanin fyri vaksin hevur heimild úr §32 í forsorgarlógini. Ongin lóg ella onnur for-skrift forðar fyri, at av-varðandi gerast stuðlar hjá sínum egnu, um tað er tann besta loysnin her og nú. Men NEI; her hevur Almanna-verkið gjørt av, at tað ber ikki til við teirri grundgeving, at tað hevur verið okkurt dømi, har tann loysnin var óheppin. Altso ein siðvenja, sum ST-sáttmálin ávarðar ímóti.

Hvat er at gera?

Ein loysn kundi verið at loyst upp fyri 18-67 ára aldurs-markinum.

Soleiðis kundu avvarðandi at fólki við menningartarni, sum ikki fáa nøktandi almenn tilboð, fingið antin fyri mista arbeiðsinntøku, ansingarløn

ella gjørdust stuðul hjá sín-um, tá ið viðurskiftini gera tað neyðugt.

Afturat vanligu stuðuls-tænastru eigur at verða móguligt at velja tann í okkara grannalondum sera vældámda BPA stuðulin. BPA stendur fyri Borgara-stýrd Persónlig Atstöðaða (assi-stansa). Tað er ein stuðuls-tænastru, sum verður goldin úr sama kassa, sum vanliga stuðulsskipanin. Munurin á hesum báðum stuðulstæna-strunum er, at í BPA stendur borgarin við róðrið. Hann velur sín stuðul/stuðlar, hann velur nær stuðulin skal brúkast og hvussu. Í øll-um okkara grannalondum veitir lóggávan karmar fyri BPA. Javni ynskir inniliga, at føroyingar eisini skulu hava móguleika at velja BPA tænastru.

Niðurstøða

Á fundinum segði lands-stýriskvinnan, at sjálvandi skuldi tað verða móguligt

hjá avvarðandi at verða stuðul, um tað er tann besta loysnin. OK... hví so ikki byrja beinanvegin?

Á fundinum bleiv eisini gjørd niðurstøða um, at tvey fólk úr Almanna-málaráðnum saman við fólki úr Almanna-verkinum innan ein mánað skulu hava funnið ein leist fyri, hvussu ein roynd-arverkætlan við BPA skal siggja út og nær hon kann byrja. Javni fær fundar-innkalling umleið ½ februar. Og tá siggja vit fram til at Malena og tey og fleiri við teimum, fáa loysn á óhaldbaru stöðunum tey eru í.

Heimatænastan kann ikki bíða

Hóast eldraøkið verður lagt út til kommunurnar í 2015, heldur TIGN ikki, at vit kunnu lata standa til inntil ta tíð. Hetta gjørdi felagið greitt á fundi við Anniku Olsen, landsstýriskvinnu, hósdeggin í farnu viku

Tign

Hósdeggin 23. januar 2014 var TIGN á fundi við lands-stýriskvinnuna við al-mannamálum, Anniku Ol-sen. Fundurin snúði seg í høvuðsheitum um stöðuna í heimatænastuni. Stöðan á røktarheimunum bleiv tó eisini stutt umrødd.

Stöðan í heima-tænastuni

Sum øllum kunnugt, ið kenna til heimatænastuna, virkar hendan ikki, sum hon skal.

Trupulleikarnir tykjast at vera stórir og grundleggjandi. Spurnartekin kann setast við mestsum alt, frá struk-turinum, tí figgjarligu stýr-ingini, tilrættarleggingini av dagliga arbeiðinum og starvsfólkaleiðsluni.

Tann yvirskipaða yvir-skriftin má tó vera leiðslu-trupulleikar.

Fleiri evni vórðu umrødd á fundinum við landsstýris-kvinnuna, men endamálið við fundinum var at kunna

um starvsfólkaleiðsluna í heimatænastuni í høv-uðsstaðarøkinum, sum er alt annað enn góð. Stöðan má metast at vera akutt, hóast hon hevur verið soleiðis í árávis. Tað hevur verið frammi í miðlunum, at starvsfólk mugu standa skúlarætt fyri líkt og ólíkt. TIGN hevur frætt, at um starvsfólk siga nakað, sum ikki hugar leiðsluni, skort-ar ikki við verbalum yvir-hálingum og ágangi av ym-iskum slag. Hetta er ikki í lagi. Tað ber ikki til at fáa heimatænastuna at virka undir slíkum umstøðum.

Førleiki og kvalitetstrygging

TIGN setur spurnartekin við, hvørjir førleikar vera settir til leiðsluna, um nøkur krøv vera sett til hennara avrik og um nøkur kvalitetstrygging er av hesi leiðslu.

Ein annar grundleggjandi trupulleiki, sum er galdandi fyri alt landið er, at leiðslan í heimatænastuni hevur

gjørt eina skipan, sum tekur útgangsstøði í skipanini sjálv-ari, heldur enn í tí einstaka borgaranum. Hendan skipan hevur mestsum fingið eitt sjálvstöðugt lív. Um víst verður á trupulleikarnar, er aftursvarið, at soleiðis er skipanin. Hetta broytir tó ikki ta stöðu, at leiðslan skipar skipanina og hevur ábyrgdina av henni, eisini tí, sum ikki virkar. Tað er alneyðugt, at hesin hugburður verður broyttur, og at út-gangsstøðið verður tikið í einstaka borgaranum og ikki skipanini.

Vanrøkt og fakkólkastríð

Tað hoyrist eisini kring alt landið, at borgararnir ikki fáa tær tænastru, sum teir eru visiteraðir til. Heilivág-ur verður ikki altíð givin, sum hann skal, borgarar eru, ið ikki hava verið í bað í fleiri mánaðir. Frásagn-irnar eru nógv, og tað er eyðsæð, at galið er við fyri-skipanini av arbeiðinum í heimatænastuni, og at ongin kvalitetstryggjan er av tænastrunum har.

Ein annar generellur trupulleiki er samansetingin

av starvsfólkunum. Stríð er ímillum starvsfólkabólkar-nar, sum ongin endi tykist at vera á. Heilsurøktararnir hava torført við at sleppa at gera tær uppgávur, sum tær eru útbúnar til. Harafturat eru tær fáar í tali og hetta kann undra, tá hugsað verður um teirra førleikar. Ongastaðni er stöðan so ring sum í høvustaðarrøkinum, har bert tveir heilsuhjálparar eru í starvi og eingin heilsu-røktari. Ófaglærd arbeiðs-kraft verður í stóran mun brúkt, og tað hoyrist, at óroynd ófaglærd starvsfólk verða send út á markina uttan stuðul og vegleiðing. Hetta má merkjast á kvali-tetinum á tænastrunum, og tað ger tað eisini. Tað síðsta, TIGN hevur frætt, er, at heimatænastan nú setur í starv ófaglærda, útlendskar enskttalandi heimahjálparar, sum ikki duga føroyskt.

Stöðan á røktar-heimunum

TIGN hevur gjørt vart við,

at hóast tvær eykajáttanir eru lætnar økinum, merkist ongin broyting í gerandisdegnum. Tað hevði verið ynskiligt, um greiða fekst á, hvat røktarstöðið man frá politiskari síðu ynskir, hvat hetta kostar, og um viljin er til staðar at lata økinum neyðugu pengarnar til hetta. At onki merkist kann tó eisini í ávísan mun tilskrivast leiðslunum á røkt-arheimunum, og tað sæst eisini, at stöðið á heimunum er ymiskt, hóast pengarnir eru teir somu.

Spurnartekin er eisini sett við, um brúkararáðini á røktarheimunum virka sum ætlað. Landsstýriskvinnan segði, at hon fer at kanna hetta nærri.

Hóast eldraøkið verður lagt út til kommunurnar í 2015, heldur TIGN ikki, at landsstýriskvinnan kann lata standa til inntil ta tíð. Tað eru 11 mánaðir eftir av árinum, og so leingi kunnu vit ikki lata fólk liggja í hjálparloysi.